

ד. 1) האם ביאורן של רבנן ור' יהודה בקרא ד"ולקח מדם הפר ומדם השעיר" הוא מוכרח, ומדוע? והאם מוכרח הוא דבהאי קרא נחלקו? 2) האם בכל גווני אמר ר' יהודה את שיטתו בדין ביטול? ומניין? 3) מה הוקשה לגמ' על שיטתו של ר' יהודה מהמבואר במתניתין, וכיצד יישבו? והאם ביאור זה מתיישב היטב עם דיני המשנה, ומדוע?

ה. 1) מה הוא גדרו של האיסור הנאמר במנחת חוטא "לא ישים עליה שמן"? ומה ההכרח לבאר הכי? 2) באר היטב את קושיית ר' יוחנן לריש לקיש בענין "קומץ מנחת חוטא ששמנו!" ומה השיבו ריש לקיש? 3) מה היה ספיקו של רבא בשמן קומץ שנבלע בעצים? והאם יש לפושטו מפלוגתת ר' יוחנן וריש לקיש גבי אבר שאין בו כזית ועצם משלימו, ומדוע? 4) נתערבו שתי מנחות שלא נקמצו, מה דינן (לתנא דמתניתין), ומדוע? וכיצד הדין היכא דהתערב הקומץ במנחה שלא נקמצה או במנחה שכבר נקמצה, ומדוע?

ו. 1) מי הוא התנא דשנה למתניתין דשתי מנחות שלא נקמצו וכו', ומניין? 2) מה דעתו של ר' חייא בביטול תערובת דמין במינו, ואליבא דמאי קאמר? והאם אף לשיטתו ילפינן מדם פר ודם שעיר, ומדוע? והאם יש להוכיח דלא כשיטתו מדינא דמתניתין גבי שתי מנחות שלא נקמצו, או מדינא דר' יהודה גבי דם קדשים שהתערב בחולין, ומדוע? 3) מצה שתיבלה בקצח, האם יכול לצאת בה ידי חובתו בפסח (פרט), ומדוע?

ז. 1) מה היו הספיקות של בני ר' חייא בדין צירוף כלי לענין טומאה? ומי פשט להם את ספיקותיהם, וכיצד פשט להם, ומדוע? והאם הוא מוסכם אליבא דכולי עלמא? 2) מה היה ספיקו של רב כהנא בדין צירוף כלי? ומהיכן סברו לפשוט, וכיצד? וכיצד דחו? 3) האם חיבור מים חשיב חיבור לענין טומאה, ומניין? והאם בכל גווני נאמר דין זה, ומדוע? 4) באיזה אופן כולי עלמא מודו דלא מהני צירוף כלי לטומאה?

ח. 1) סדין שדרס עליו הזב, מה דינו? והאם היכא דעשאו וילון, דינו ישתנה (פרט), ומדוע? 2) שתי סדינים המונחים זה על זה ודרס זב על העליון, מה דינם (פרט), ומדוע? 3) החותך כזית בשר מאבר מן החי, מה דינה של החתיכה (פרט), ומדוע? 4) עשרון שהופרש למנחתו ואבד חציו והפריש אחר תחתיו ושוב נמצא האבוד, מה דין צירופם לענין טומאה ולענין להתיר השוריים על ידי קמיצה, ומדוע?

ט. 1) על איזה עוון הציץ מרצה, ומדוע? ועל איזה עוונות סלקא דעתך בסוגיין נמי שירצה, ומדוע? ואמאי באמת אינו מרצה עליהם? 2) על איזה עוונות הקשו התוס' דיהני עליהם ריצוי ציץ, ומדוע? ואמאי באמת לא מהני?

י. 1) מה היא הסתירה שהקשו בדין ריצוי ציץ על דם שנטמא? וכיצד יישבו? והאם יש אופנים נוספים ליישב הסתירה, ומדוע? 2) באיזה גוונא כולי עלמא מודו דאיכא ריצוי ציץ בכל גוונא, ומדוע? ובאיזה גוונא כולי עלמא מודו דאין ריצוי ציץ בכל גוונא, ומדוע? 3) המפריש תרומה מטמא על הטהור, מה דינו, ומדוע? 4) באיזה אופן נאמר הדין דהאוכל קדשים בטומאת הגוף חייב כרת, ומהיכן ילפינן לה?

יא. 1) נטמאו או אבדו מקצת מן האימורים או כולם, האם שרי לזרוק את הדם? וכיצד הדין היכא דהשתייר רק בשר או החלב או המנחת נסכים, ומנלן? 2) נטמאו או שאבדו מקצת מן שיורי המנחה או כולה, האם שרי להקטיר את הקומץ, ומדוע? 3) הקומץ מנחה בשמאל, מה דינה, ומדוע? והאם חייב לקדש הקומץ בכלי, ומדוע? 4) הקטיר את קומץ המנחה, או את החלבים והאיברים בשמאל, מה דינם, ומדוע?

יב. 1) קמץ בימינו ונתן לשמאלו, מה עליו לעשות, ומדוע? וכיצד הדין היכא דחישב בעודו בשמאלו מחשבת פיגול או פסול, ומדוע? 2) האם אפשר להקטיר את הקומץ בכמה פעמים? באר במה תלוי הנידון! והאם יש ללמוד את דינו מדין מקטיר שומשום, ומדוע? 3) מאימתי מותר הבשר ושיירי המנחה באכילה? 4) מה הם הקשיים בדברי הברייתא "דברים שדרכן ליקרב ביום כגון קומץ ולבונה והקטורת וכו'" וכיצד התיישבו? 5) באיזה מקום ובאיזה אופן נותנים את הקומץ ואת האימורין על גבי המזבח, ומנלן?

יג. 1) מה הם הדברים המעכבים במנחה, ומנלן דמעכבו? 2) אלו דברים מעכבים בנזיר ובמצורע ובקרבן תודה, ומנלן? 3) אלו דברים מעכבים במצוות לולב, ומנלן? וכיצד יש לנהוג לכתחילה במצוות לולב, ומדוע? 4) אלו דברים מעכבים ביום הכיפורים, ומנלן? ואלו דברים מעכבים בפר משיח ובפר העלם דבר ובשעירי עבודת כוכבים, ומנלן?

יד. 1) הזאות דפרה שהיזן שלא לשמן או שלא כיוונן כנגד פתח אוהל מועד, מה דינה, ומדוע? 2) הזאות דמצורע או דחטאות הפנימיות שהיזן שלא לשמן, או שלא כיוונן, מה דינם, ומדוע? 3) מה דינו של הנכנס לבית קדשי הקדשים (פרט), ומנין? והאם יש אופן דדינו שונה, ומדוע? 4) מה דינו של הנכנס להיכל, ומנין? והאם יש אופן דדינו שונה, ומדוע?

בהצלחה!

תשובות למבחן מנחות כ כז

א. (1) המתנדב עצים עליו להביא שני גזירי עצים. ואם אמר סתם הרי עלי עצים, מביא דמי עצים ונותן לשופר ואין בהם מעילה ולא טעונים מלח וקמיצה, משום דהוי ככל נדבה לבדק הבית. ואם אמר הרי עלי שני גזירי עצים אלו למזבח, לדעת רבנן הוי ככל נדבה, ולא טעון מלח ולא קמיצה. ולדעת רבי דינן ככל קרבן שאם הקריבו בחוץ חייבים עליו, וטעון קמיצה כמנחה. ולענין מלח הוא פלוגתא דתנאי, דאיכא למאן דאמר דטעונים מלח, דמרבינן להו מכעין הפרט דמנחה דדמי לה בהא דדבר אחר בא להם חובה, דהא בעינן להקטירם על גבי עצים. ואיכא למאן דאמר דאין עצים טעונים מלח, משום דכעין הפרט דמנחה הוי דמקבל טומאה כמנחה, ועצים אין מקבלים טומאה. [לרש"י בכל עצים, ולתוס' דווקא בעצים דעלמא].

(2) נסכים לכולי עלמא לא טעונים מלח, משום דאין דבר אחר בא להם חובה, דהא אינם לאישים. אבל קטורת הוא פלוגתא, דאיכא למאן דאמר דטעונים משום דדבר אחר בא להם חובה. ולדעת ר' ישמעאל בנו של ר' יוחנן בן ברוקא, ילפינן מכעין הפרט דמנחה דבא על מזבח החיצון כמותה, וקטורת הא על מזבח הפנימי באה.

(3) למסקנת הסוגיא (אליבא דתוס'). וכן נראה מרש"י בסוגיין, דם שבישלו אינו דם ואין חייבים עליו, ואינו כשר לזריקה. והוא הדין היכא דמלחו עד שאינו נאכל מחמת מלחו, משום דמליח כרותח. אבל היכא דרק הקפדו בחמה, תליא בפלוגתא דרב חסדא ורבא, דלרב חסדא יש לחלק בין חטאות החיצוניות דכתיב בהו ולקח, ודם קרוש נמי בכלל ולקח ושפיר הוי דם, והוא הדין לענין איסור אכילתו, ובחטאות הפנימיות דכתיב "וטבל" דם קרוש אינו ראוי לטבילה ופסול ושרי באכילה. אבל דעת רבא, דכיון דראוי הוא לכל הפחות לחיצונות שפיר הוי דם. ולא אמרינן ביה הואיל ונדרחה ידחה.

(4) השיעור הוא מלח באופן שאינו נאכל מחמת מלחו, דבכהאי גוונא נאמר בו מליח כרותח, דאי לא הכי מאי מקשינן בסוגיין אסלקא דעתין דדם טעון מליחה, דאם ימלחנו יפסל. ונעשה הוא באופן שנותן מלח מצד אחד, והופכו ונותן מציודו השני. וילפינן לה מדכתיב "תמלח". ולכתחילה צריך מלח סדומית שאינה שובתת, משום דכתיב "ולא תשבית", אבל בדיעבד בכל כשר, דהא כתיב "תקריב" מכל מקום. ומהא דדרשינן מתקריב דדוחה שבת וטומאה, מוכח דהוא עבודה.

ב. (1) המלח היה בלשכת המלח ששם היו מולחין את עורות הקדשים [דתנאי בית דין הוא שיהיו הכהנים נהנין מן המלח בהכין]. והתוס' הביאו ממשנה בתמיד ששם היו רק מצניעים את המלח, אבל היו מולחין בלשכת בית הפרוה. וכן היה מונח על הכבש כדי למלוח האיברים. וכן היה בראשו של מזבח, כדי למלוח את הדברים הנעשים בראש המזבח, וכן את הדברים היבשים שלא יטנפו בדם שעל הכבש. וכל עוד שהמלח לא ניתן על האבר, אין לו דין קרבן והוי כקדושת דמים, ויש תנאי בית דין שיוכלו הכהנים להשתמש לצורך קרבנם. ומסקינן דהיינו אפילו לצורך אכילת קרבנם, אבל לא לצורך אכילת חולין הבאים עמו כדי שיהיה נאכל על השובע. וכתבו התוס', דתבלי חולין שבאים לאכילה יחד עם הקרבן, שרי למולחן במלח ההקדש. ולאחר שניתן על האבר, ילפינן מקרא דחשיב עולה ויש בו מעילה. אבל אם נפל מן האבר, כיון דכבר אינו ראוי, לית ביה מעילה.

(2) אינו צריך להביא מלח, דילפינן גזירה שוה "ברית" "ברית" מלחם הפנים, דהתם כתיב להדיא "מאת בני ישראל", והוא הדין המלח מאת בני ישראל בא ואינו צריך להביא מביתו. והיינו טעמא דזכי להו רחמנא, משום דהוי בתרומת הלשכה. ולענין כהנים, אליבא דבן בוכרי דאינם בכלל השקלים, איכא למימר דאין להם זכות במלח, אי לאו משום דתנאי בית דין הוא. אבל לר' יוחנן דאף הם בתרומת הלשכה, ודאי דאף הם מולחין קרבנם במלח הקדש.

(3) לדעת בן בוכרי, כיון דכתיב "כל העובר על הפקודים" ילפינן דרק מי שנפקד חייב בשקלים. והוא הדין דהלוים פטורים. אבל ר' יוחנן יליף מדכתיב "זה" יתנו דהוי בגמטריא י"ב, דכל השבטים הם בכלל השקלים. וכל העובר היינו ים סוף. ומאי דכתיב הפקודים, כתבו התוס' או דקאי על תרומת אדנים דהם לא היו בכלל, או דסוף סוף נפקדו באיזה מנין. ואף לדעת בן בוכרי לא אמרינן דכהן השוקל חוטא משום דמכניס חולין בעורה, דהא נותנו לציבור.

ג. (1) אין צריך להביא עמו עצים, וילפינן לה מדכתיב "על העצים אשר על האש אשר על המזבח", מה מזבח משל ציבור אף עצים משל ציבור. ולדעת רבי אלעזר בן שמוע, ילפינן מהאי קרא דבעינן עצים שלא השתמש בהם הדיוט מעולם. ואין להוכיח מארונה דנתן לדוד את המזריגין כדי להעלות בהן את הבקר לעולה, משום דאיכא למימר דמזריגין חדשים היו ואכתי לא השתמש בהן.

(2) לדעת רבנן כל קומץ שהתערב בדבר אחר שכולו כלי, כגון מנחת כהן או מנחת נסכים, יכול להקטיר הכל למזבח [משום דעולין אין מבטלין זה את זה]. ולדעת ר' יהודה, אי איירי בבלילתן שווה, שפיר עולין למזבח. אבל אי איירי בגוונא דבלילתן אינה שווה, כגון קומץ שהוא עשרון ללוג, שהתערב במנחת נסכים דהיא ג' לוגין לעשרון, לדעת רש"י בסוגיין תרוויהו פסולות, דהתרבה שמנו של הקומץ מחמת הנסכים, ומאי דהתמעט שמנה של הנסכים מחמת שהתבטלה בקומץ. והתוס' כתבו דלרש"י להלן לכאורה צריך לומר דרק משום חסר אתינן עלה, ודווקא המנחת נסכים תפסל.

(3) באופן שהתערב במים, אם יש בו מראית דם גמור, כשר הוא לזריקה, משום דאינו בטל. ואם נתערב בדם חולין, לדעת רבנן אף הכא שייך ביטול, ורואים את היין כאילו הוא מים, וכל שהדם היה ניכר בהם שפיר כשר הוא לזריקה. ודעת ר' יהודה דכיון דהוי מין במינו, לית ליה ביטול, ואינו כשר לזריקה. ומסקינן דתרוויהו ילפו לה מדכתיב "ולקח מדם הפר ומדם השעיר", דאף דדם הפר מרובה מדם השעיר קריא ליה רחמנא דם שעיר [ואף דדם הפר נשפך לדם השעיר, לא אמרינן קמא קמא בטיל, משום דהוי בשפיכה בשפע הרבה טפי מפי חבית וכולי עלמא מודו דלא אמרינן קמא בטיל]. ונחלקו ר' יהודה ורבנן האם משום דהם עולין לא בטיל, או משום דהו מין במינו. וכתבו התוס' דלמאן דאמר דלא עירבו לדם, ילפינן לה מדכתיב "דם" "דם".

ד. (1) כתבו התוס', דאי משום דאין מצוות מבטלות זו את זו, לא יהני לענין דם פר ושעיר, משום דדווקא לענין מצוות דאכילה אמרינן הכי. ובגמ' אמרינן, דבהאי דדם פר ודם שעיר דלא בטיל, לכאורה יש לומר דהוא משום דהוי גם מין במינו וגם עולין, ומנליה לר' יהודה דתליא במין במינו, ומנליה לרבנן דתליא בעולין. וכתבו התוס', דלמאן דאמר דלא עירבו כלל, ופשיטא דהוי דם פר ודם שעיר, צריך לומר דנחלקו בלפנותא ד"דם" "דם" המובאת בזבחים.

(2) ר"ת מעיקרא סבר לומר דר' יהודה דאמר מין במינו לא בטל איירי דווקא בדבר לח הנבלל יפה, או שאר התערובת הנבללות יפה יפה, דאי לאו הכי תיקשי באיזה גוונא משכחת לה הא דמעלין את המדומע באחד ומאה. [נהוסיף, דאף בדעת ר' יוחנן צריך לומר הכי. אמנם בסוף חזר בו, דהא מבואר להדיא דאף בדבר לח אמרינן דעולה באחד ומאה. ומסיק דר' יוחנן איירי אף בדבר יבש, ומאי דתני דעולה באחד ומאה, איירי בנפלו לתוך חולין מתוקנים, וקאי אליבא דר' חייא וכמאן דאמר בדעתו דמין במינו הוי רק היכא דהמבטל יכול להיות כהבטל, וכיון דחולין מתוקנין לא יהיו טבל, הוי מין בשאינו מינו ושפיר איכא ביטול]. ובשם ר' יצחק כתבו התוס', דר' יהודה גופיה סבירא ליה דמין במינו נמי בטל, ומאי דאמר בדם דלא בטל, משמיה דרביה קאמר לה.

3) הוקשה לגמ', בדמתניתין דאמר ר' יהודה גבי עבה ברכה דבטלות זו בוו, דהא הוי מין במינו ואמאי בטלו. ותיצרו, דאמרינן סלק את מינו כמי שאינו והסולת שאינו מינו רבה על השמן ומבטלו. והקשו התוס' (לעיל במתניתין), דהוא הדין קומץ שנתערב בקומץ נימא סלק, ואמאי בהא ר' יהודה לא פליג.

ה. 1) לדעת ר' יוחנן הוא כפשוטו, דאין שום היתר ליתן שמן בכל מצב שהוא. ולדעת ריש לקיש, כל האיסור הוא "שלא יקבע לה שמן כחברותיה", ולהמבואר ברש"י, היינו דאסור ליתן שמן קודם הקמיצה, אלא רק לאחר הקמיצה מעט. ומוכרח הוא, דהא מצוה לשכשך הקומץ בשיירי הלוג.

2) הקשה ר' יוחנן דנחלקו ר' יהודה ורבנן בברייתא גבי חרב שהתערב בבלול, ולכאורה היינו קומץ נדבה בקומץ חוטא, דלרבנן עולין אין מבטלין זה את זה, ולר' יהודה הוי מין במינו ולא בטל ולא יקריב. ואי נימא כריש לקיש דאין קפידא בשמן שלא נקבע למנחת חוטא, מה לי בהא דנתערבו, הא אכתי קומץ כשר הוא. ואין לומר דמשום חיסר שמנה פסלינן, דכיון דהשמן נמצא לא חשיב בהא חיסר שמנה (תוס'). והשיב ריש לקיש, דאיירי במנחות נסכים דהתערב מנחת כבש דהיא שלשה לוגין לעשרון במנחת פרים ואילימ דהם שני לוגין לעשרון. ואף דבברייתא קתני גם חרב ובלול וגם כבשים ופרים, פירושא קמפרש.

3) רש"י בלשון ראשון פירש, דאיבעיא ליה האם חיבורי עולין כעולין, ואף דעתה חסר הקומץ מחמת השמן הנחסר, מכל מקום מהני שיתנו עתה על העצים שנבלע בהם ושפיר הוי קומץ שלם. או דחיבורי עולין לאו כעולין ואיכא חסר. ובלשון שני פירש, דאיבעיא לן האם אף את השמן צריך להקטיר ואי לאו הכי הוי חסר, דהא חיבורי עולין כעולין, או דלמא דאינו חייב להקטיר את השמן ולא חסר הוא. והתוס' ביארו דאיירי בגוונא דקצת מן השמן נמצא בעין על העצים, וקצת בלוע ואיבעיא לן אם יש לצרפן דיחשבו הכל בעין מחמת דחיבורי עולין כעולין. ומסקינן דאין לפשוט מפלוגתא ר' יוחנן וריש לקיש לענין צירוף עצם לבשר לשיעור כזית, משום דבעצם יש סברא לומר דכיון דמין בשר הוא מצטרפי טפי. וכן יש לומר לאידך גיסא, דאף דלמאן דאמר דעצם לא מיצטרפא, שאני עצם דהא אם פירשה אינה עולה למזבח, ומשום הכי לא חשיבי חיבור.

4) מנחה במנחה, אם יש קומץ מתרוויהו שלא נתערב, יכול לקמוץ. ואם לאו לא פסולות, דהא מסלתה אמר רחמנא ולא מסולת חברתה. ואם נתערב במנחה שלא נקמצה, לא יקטיר אפילו הכל, משום דאין מצוה אלא בהקטרת קומץ. ואם הקטיר הכל, זו שכבר נקמצה עלתה לו, אבל זו שלא נקמצה לא עלתה לו. ואם נתערבה במנחה שכבר נקמצה, אסור להקטירה משום "כל שממנו לאישים", אבל אם הקטיר עלתה לו.

ו. 1) לכאורה כרבנן לא אתיא, דהא לרבנן דאמרי דרק עולין לא מבטלי אהדדי, היכא דקמוץ מאחת, תו הוי ליה תערובת דשייריים עם טבל, וכיון דאין תרוויהו עולין בטלי ברובא, ושוב אינו יכול לקמוץ מחברתה [דהוי ליה קומץ חסר]. אלא אתיא כר' יהודה דמין במינו לא בטל. אמנם למסקנת סוגיין אתיא אפילו כרבנן, משום דבתערובת קומץ עם שייריים, ליכא ביטול, דהא ילפינן לה הקטרה הקטרה מקומץ גופיה דכולי עלמא מודו דלא בטל [ולכאורה היינו דאף השייריים גדר עולין להם ולא בטלין].

2) דאף דהוי מין במינו, אכתי לא חשיב מין במינו אלא אם יכולים להיות כהדדי. ולדעת רב חסידא בתר מבטל אזלינן, דכל שהמבטל יכול להיות כהבטל, חשיב מין במינו ולא בטל. ולדעת ר' חנינא בתר בטל אזלינן, דרק אם הבטל יכול להיות כהרוב המבטל, חשיבין ליה כמין במינו. ומסקינן דאליבא דר' יהודה קאמר, דאי לרבנן הא הכל תלוי בעולין ובשאר מין במינו שפיר איכא ביטול. ואף לדבריו שפיר ילפינן מדם פר ודם שער, דהא תרוויהו כהדא חשיבי, משום דהתורה אמרה לערבן וליתן מהן מתנה אחת. ובמתניתין דקתני דשתי מנחות שהתערבו, דשרי לקמוץ מכל אחת בגוונא דהקומץ ניכר, אי נימא דלרב חסידא בתר בטל אזלינן, יוכרח דמתניתין לאו כר' חייא אתיא, דהא אחר שקמוץ אחת, שייך שהשייריים יהיו רוב על הטבל ויבטלו אותו, ואמאי שריא מתניתין לקמוץ אף את חבירו. אמנם מגוונא שהטבל יבטל את השייריים כתב רש"י דלא קשיא, דהא אף אם יבטלו, אכתי כמאן דליתיה דמי ולא נוסף כלל על המבטל לפוסלו משום ריבה. אבל אי נימא כר' זירא נחא, דלדבריו מתניתין שפיר אתיא כרבנן, ור' חייא אליבא דר' יהודה קאמר. וכתב רש"י דמדינא דר' יהודה גבי דם קדשים שהתערב בדם חולין, נמי מוכח דלא כר' חייא אליבא דר' חסידא, דהא המבטל דהוא דם החולין, לעולם לא יהיה כהבטל, ואמאי הוי מין במינו. אבל לר' חנינא נחא, דהא דם קדשים הבטל יכול להיות כחולין כשיפסל בלינה.

3) בסוגיין מבואר, דאם יש רוב תבלין על המצה, תליא בפלוגתא רב חסידא ורב חנינא אליבא דרב חייא, דהא המצה המתבטלת כשתתעפש תהיה כתבלין [שאין ראוי לצאת בה ידי חובה], אבל התבלין לעולם לא יכול להיות מצה. וכתבו התוס', דהסוגיא בפרק התערובת בובחים פליגא אסוגיין, ולשיטתה כל דיש בה עדיין טעם מצה, יוצאים בה ידי חובה ואף דיש עליה ביטול ברוב.

ז. 1) בני ר' חייא הסתפקו האם צירוף כלי נאמר דווקא בנוגעין זה בזה [ונפקא מינה בטבול יום דאינו עושה שני ושלישין], או דאף באין נוגעין. ופשט להו רב כהנא דכיון דכתיב "הכלי מצרף" משמע דמצרף אפילו בגוונא דאין נוגעין. ועוד הסתפקו האם אף בגוונא דמוסיף אחד שלישי ביניהם [וכתב רש"י דהטמא נגע באותו השלישין דהמנחה כשרה אף בלעדיו, יכול להצטרף מחמת הכלי ולטמאם. ופשט ר' כהנא דהכלי מצרף רק את מה שצריך לכלי, [וכתב רש"י דרק השלישי שנגע בו הטמאה טמא והשאר טהורים]. וכתבו התוס' בתירוף אחד, דלאו כולי עלמא הכי סבירא, משום דאיכא שינויא בחגיגה דמדרבנן אף באין צריך לכלי הכלי מצרפו. אמנם באידך שינויא כתבו דמצרף רק למה שהווקע מעיקרא לכלי. ועוד הסתפקו בגוונא דהטמא הושיט אצבעו ביניהם ולא נגע. ופשט רב כהנא דרק בכלי חרס התחדש טומאה מאויר.

2) רב כהנא הסתפק האם צירוף כלי הוא מדאורייתא ויהני אף לענין קמיצה מזה על זה, או דמעלה בעלמא מדרבנן לענין טומאה, אבל לא יהני לענין קומץ. ובני ר' חייא סברו לפשוט ממתניתין דקתני דמהני קמיצה לשתי מנחות שהתערבו אי איכא קומץ מכל חד שלא נתערב, וחזינן דקומצין אפילו אינן מחוברים. ודחינן דלמא איירי במחברים בראשן האחד כמסרק, אבל בנפרדים לגמרי לא מהני קמיצה. וכן סברו לפשוט מהא דממעטינן בברייתא מדקתני "והרים ממנו" דלא יביא המנחה בשתי כלים, ומשמע דאילו כלי אחד כעין שתי כלים והיינו דהעשרון מחולק לשתיים, כשר. ודחינן, דשתי כלים איירי בקפיזא בקבא, וכלי אחד כעין שתי כלים היינו כארובה של תרנגולין דמחולק באמצע במחיצות קטנות ונוגע מלמעלה, אבל היכא דכלל לא נוגע, אין ראייה דמהני.

3) ברש"י מבואר דחיבור מים הוי חיבור לענין טומאה, וכן הוכיחו התוס' ממשנה בטהרות. אמנם כתבו דלא אשכחן דהוי חיבור לענין עצמן בגוונא דניצוק. ובסוגיין איבעיא לן האם מהני חיבור מים אף היכא דהטומאה באה לו רק על ידי צירוף כלי, וכן איבעיא לן אי מהני טומאה שבאה על ידי חיבור מים להועיל לטמאות בצירוף כלי, דלמא לא נאמר צירוף כלי אלא בטומאה שאירעה בתוך הכלי.

4) באופן דהחצי הטמא נטמא קודם כניסתו לביסא, לא אמרינן ביה צירוף כלי כדי לטמאות אחרים שיהיו עמו בביסא.

ח. (1) אם דרס עליו יחף, הרי באו לו טומאת מדרס שהיא אב הטומאה לטמא אף אדם, וכן טומאת מגע לטמא אוכלין ומשקין. ונפקא מינה, דאף אם יעשה אותו וילון בשינוי מעשה, ונחלקו תנאי אי איירי בקובעו, או בתפירה, או בקשירה, דעתה אינו ראו למדרס ופקע ממנו טומאת מדרס, מכל מקום תשאר עליו טומאת מגע מדרס. ואם דרס עליו בהפסק פשוטי כלי עץ שאינן מקבלים טומאה, לדעת ר' יוסי איכא הכא רק טומאת מדרס, ואם יגע בו הזב, לדעת רבא דווקא קודם שדרס עליו הזב, ולדעת אביי אפילו לאחר שדרס עליו הזב [דנחלקו אי אמרינן שבע ליה טומאה אי לאו. אמנם למסקנת סוגיין, אף אביי לא איירי אלא בבת אחת. ועיין בתוס' ד"ה שתי סדינים שכתבו בתירוץ אחד, דהכא שאני משום דיש לו נפקא מינה לענין היכא דעשאו וילין], איכא ביה נמי טומאת מגע, ונפקא מינה היכא דעשאו וילין. ולדעת רבנן מגע בית הסתרים הוי מגע, ולעולם יש עליו אף טומאת מגע דהא נוגע בעצמו.

(2) באופן שמונחים זה על זה בלא אויר, מסתמא כשדרס עליהם הזב הכביד על כולם בבת אחת, ובאו לכולם טומאת מדרס ומגע, ואף ר' יוסי מודה בהא משום דהוי בבת אחת. ואם יש אויר ביניהם, הראשון טמא מדרס, וכשיכביד על התחתון הרי באו לתחתון מגע ומדרס בהדי הדדי. אבל העליון לא יטמא במגע בניגעתו בתחתון שנעשה מדרס, משום דכבר שבע ליה טומאה.

(3) אם לא חישוב עליו לאוכל, אינו מטמא טומאת אוכלין. אבל אם חישוב עליו לאוכל, מבואר בחולין דמקבל טומאת אוכלין. וכתבו התוס', דטומאת אוכלין חמירא דהא מהני לטמאות אוכלין פחות מכביצה באופן דמשלימם לכביצה, ומשום הכי לא אמרינן שבע ליה טומאה. והתם תלי לה בפלוגתת ר' מאיר ור' יוסי במגע בית הסתרים. וכתבו התוס', דצריך לומר דמנתקם בכל כוחו, דאי לא הכי, הא בשעת פרישתו מקבל טומאה, ואף לר' יוסי יש לטמאותו, או דאיירי במנתקו בסכין רחבה, דאינו נוגע באבר. ועוד כתבו, דכל היכא דמקבל טומאה מעצמו, לא אמרינן ביה שבע ליה טומאה.

(4) לדעת אביי כולם בני בקתא חדא נינהו ומצטרפין דהא הופרשו לשם אותה מנחה, ולענין טומאה כולם טמאים, ולענין קמיצה, רק שיירי אותו שקמץ ממנו מותרים, אבל השאר אינם מותרים משום דהקומץ מתיר רק עשרון ולא ידוע מי מתרוויחו מצטרף עמו. ורב פפא ורב יצחק בריה דרב משרשיא לא הסכימו עמו, משום דהקומץ על כולם נקמץ, וכיון דשליש מן התערובת אינו מנחה, יש בקומץ שלישי שאינו עולה, ובאייר רב אשי דהקומץ תלוי בדעת הכהן, וכונתו לקמץ רק על עשרון. ולדעת רבא, אותו שהיה מעיקרא מצטרף לתרוויחו, ואותו שאבד מצטרף רק לראשון, ואותו שהופרש תחת האבוד גם מצטרף רק לראשון, בין לענין טומאה ובין לענין קמיצה.

ט. (1) הציץ מרצה רק על עוון טומאה של הקרבן, ולרש"י הוא משום דלא אשכחן מילתא אחריתא דקאי עלה, ויש אף טעם בדבר, דהא אשכח ביה קולא דהותר מכללו בציבור. והתוס' כתבו, דעיקר הטעם הוא משום דילפינן מדכתיב "תמיד לרצון להם" דבעינן הותר מכללו במקום אחר. והקשו בגמ' דנימא דקאי על עוון נותר ופיגול, ולרש"י היינו כפשוטו דהא לא אשכחן דבעינן דווקא הותר מכללו, ודחו דהא כתיב לא יחשב ולא ירצה. והתוס' ביארו, דאף דבעינן הותר מכללו, הא פיגול דחוק למקומו נמי הותר בבמה, ונותר אגב פיגול נקטו. אי נמי, למאן דאמר אין לינה בראשו של מזבח, חשיב אף נותר הותר מכללו. אי נמי, דהותר מכללו במנחת כהנים. אי נמי, סלקא דעתין דילפינן לה בגזירה שוה דעוון עוון. ועוד הקשו דנימא דאתי לעוון יוצא דהותר מכללו בבמה, ודחו דבעינן דווקא עוון דלפני ה'. ועוד הקשו דנימא דאתי לעוון שמאל דהותר מכללו ביום הכיפורים, ואביי דחה דלאו עוון הוא דהא בהכי הכשר מצוותו, ורב אשי דחה, דדווקא עוון קדשים הוא מרצה ולא עוון מקדישים. ועוד הקשו מבעל מום דהותר מכללו בעופות, ודחו דהא כתיב להדיא "לא ירצה" "כי לא לרצון".

(2) התוס' הקשו דנימא נמי עוון זרות שהותר מכללו בבמה, ודחו דאינו לפני ה' [דסברו התוס' דלפני ה' קאי אהותר מכללו, ולא אעוון. עיין שיטמ"ק]. וכן הקשו אמאי לא נימא דירצה על עוון לילה דהותר מכלל באיברים ופדרים, ותירצו, דהא דלא חשיב הותר מכללו משום דאין הקטרתם מעכבת. וכן הקשו דנימא עוון טריפה שהותר במליקה. ותירצו דהכשירו בכך. אי נמי, בעינן דווקא עוון קדשים ולא עוון דאיכא אף בחולין. וכן הקשו מעוון אונן דהותר אצל כהן גדול, ותירץ דהוי עוון מקדישים, וצריך לומר דאף אביי מודה לשינויא דרב אשי. וכן הקשו מעוון דמחוסר זמן שהותר מכללו בעופות, ותירצו, דכיון דכתיב "מיום השמיני והלאה ירצה", הוי כדכתיב דמחוסר זמן לא ירצה. וכן הקשו מאותו ואת בנו דהותר בעופות, ותירצו, דבעינן דווקא עוון קדשים. אי נמי, כל הפסולין דבשור ושה הרי הם בלא ירצה.

י. (1) הקשו דבברייתא אחת קתני דרבנן קנסו ביחיד היכא דהוי במזיד דהציץ לא ירצה, וברייתא אחריתא קתני דאף ביחיד במזיד לא גזרו ואיכא ריצוי ציץ. ורב יוסף ורב חסדא יישבו דפלוגתא דתנאי היא, ולר' יוסף היא פלוגתת ר' יוסי ורבנן דר' יוסי לא קנס ורבנן קנסו. אמנם נדחה משום דר' יוסי אית ליה דאין הציץ מרצה על האוכלין, ובהאי ברייתא דלא קנסה קתני להדיא ריצוי אף על אוכלין. ורב חסדא יישב דתליא בפלוגתת ר' אליעזר ורבנן, דאשכחן דר' אליעזר לא קנס ואף סבר דהציץ מרצה נמי אוכלין. ורבינא ורב שילא תירצו דלאו פלוגתא דתנאי היא, אלא דתליא היכא הויד, דלרבינא דווקא הויד בוריקה קנסינן, אבל הויד בטומאה אף ביחיד לא קנסינן. ולרב שילא תליא בטומאה, דאם נטמא במזיד קנסינן, אבל בוריקה אף במזיד לא קנסינן. וכתבו התוס', דאין ליישב דהא מדאורייתא והא מדרבנן, משום דביבמות משמע דכולהו אפילו מדרבנן קאמרי.

(2) בציבור כולי עלמא מודו דלא קנסו, אמנם לגבי אוכלין הוא פלוגתא דר' אליעזר ור' יוסי. והתוס' הביאו דאף לענין עולין איכא פלוגתא. ובנכרי כולי עלמא מודו דאין כלל ריצוי ציץ, משום דכתיב "לרצון להם" ולא לעובדי כוכבים.

(3) היכא דהפריש בשוגג תרומתו תרומה, וכדחוינן ממפריש מן הרע על היפה דילפינן מקרא דבדיעבד חל. וכתבו התוס' דהני מילי דהיה לה שעת הכושר, אבל אם תלשה אדם טמא, אין תרומתו תרומה. ואם הפריש במזיד, לדעת תנא קמא קנסינן ליה. וכתב רש"י דהוא פלוגתא אי קנסינן רק לשיריים, או דקנסו דאף יחזור ויתרום. ולדעת ר' יוסי ור' אליעזר לא קנסינן.

(4) נאמר דווקא היכא דהיה לו שעת הכושר לאכילת טהורים, והיינו דכבר נורק דמו, ואפילו נטמא קודם זריקת דמו, משום דאיכא ריצוי ציץ [למאן דאמר ציץ מרצה על אוכלין]. וילפינן לה מדכתיב "כל טהור יאכל בשר" ואף דכתיב אכילה, מרבינן אף הותר גרידא מדכתיב "אשר לה", ומדכתיב מיעוטא דמזבח השלמים ממעטינן פיגול.

יא. (1) לדעת ר' אליעזר לעולם שרי לזרוק את הדם ואפילו נטמאו או אבדו כל האימורין. ולדעת ר' יהושע אם אין אימורין או בשר או חלב, אין זורקין את הדם. אבל מהני לשייר לכל הפחות כזית מבשר כדילפינן מקרא בפסחים, או כזית חלב דכתיב "והקטיר החלב", או כזית אימורין דכתיב "לריח ניחוח" כל שאתה מעלה לריח ניחוח. ואין מצרפין כזית אכילה והקטרה, מלבד עולה דהכל עולין. ומנחת נסכים לא חשיבא שויר, דלהכי כתיב "חלב" ללמד דדווקא שויר מגופא דויבחא מהני.

(2) לענין קומץ נמי תליא בפלוגתת ר' יהושע ור' אליעזר. ודעת רב דאף הכא מהני שויר כזית מהשיריים, כי היכי דאשכחן באימורין.

(3) קמיצה בשמאל פסולה, וילפינן לה או מדהוקשה לחטאת ולאשם וילפינן דכל מעשה היד טעונין ימין כחטאת דכתיב בה אצבע וכהונה, או דילפינן לה בגזירה שוה דיד יד ממצורע. ולדעת תנא קמא חייב לקדש הקומץ בכלי ואם לא קידש פסול. ולדעת ר' שמעון

אליבא דר' יהודה בריה דרב חייא, תליא אי רוצה להקטירה ביד, דאינו חייב לקדשו, אבל אם רוצה להקטירה בכלי חייב לקדשו. ולדעת ר' ינאי, אף אם רוצה בכלי אינו חייב לקדשו. לדעת רב נחמן בר יצחק אף ר' שמעון מודה דחייב לקדשו. (4) הקטיר את קומץ המנחה בשמאל, לדעת רבנן פסולה, ולדעת ר' שמעון אליבא דרב יהודה בריה דרב חייא, דווקא אם מקטירו בכלי יכול להקטירה בשמאל, אבל ביד טעון ימין. ולדעת ר' ינאי אף בכלי טעון ימין, [ולכאורה הוא הדין לרב נחמן בר יצחק]. ובהקטרת חלבים ואיברים, לדעת ר' שמעון ודאי דמהני בשמאל, משום דרק היכא דכתיב אצבע וכהונה בעינן ימין. ונחלקו ב' תירוצי התוס' אי רבנן נמי מודו דכשר בשמאל כהולכת איברים לכבש, או דלא דמי להולכת איברים לכבש.

יב. (1) לדעת רבנן, כיון דשמאל אינו מקומו, הוי כדס שנשפך על הריצפה דתו אין לו תקנה. ולדעת ר' שמעון, אליבא דרב יהודה בריה דרב חייא צריך להחזירו לימינו, דהא בא לעובדה ביד עובדה בימין, וכיון דלא בעינן כלי לא חשיב כנשפך על הריצפה. ולדעת רב נחמן בר יצחק, אף לר' שמעון איכא פסול דנשפך הדם, דהא בעינן קידוש כלי. ולר' ינאי אין שום קפידא בהא דהקומץ בשמאל, והמחשב בזמן זה מחשבת פיגול חייב כרת, ובמחשבת פסול הקומץ נפסל. (2) פעמיים כולי עלמא מודו דשרי, אבל יותר מפעמיים נחלקו בו ר' יוחנן ור' יהושע בן לוי, דלר' יוחנן פסול, משום דסבר דאין הקטרה בפחות מכזית ואין קומץ פחות מב' זיתים, ומשום הכי בפעמיים דבכל פעם איכא קומץ נוחא, אבל טפי מפעמיים לא הוי הקטרה ופסול. ולדעת ר' יהושע בן לוי יש קומץ פחות מכזית, ומדקאמרה מתניתין דשרי בפעמיים על כרחך דאף בפחות מכזית הוי הקטרה, והוא הדין דשרי טפי מפעמיים. אבל שומשום כולי עלמא מודו דפסול משום דאין דרך הקטרה בכך. (3) לדעת רב חנינא משתמשול האור באימורים או בקומץ אפילו קצת. ולדעת ר' יוחנן כיוון דכתיב ביה הקטרה, בעינן דווקא דתמשול האור ברובו כדאשכחן לשון קיטור בכבשן, והתם הוי בהוסק ברובו. (4) הקשו דתני בברייתא דכל הני כשרים מבוא השמש, והא מבואר להדיא בברייתא דדרבן ליקרב ביום, ותירצו, או דאיירי גבי פוקעין דאפשר להחזירם לאחר השקיעה, אמנם לפי זה צריך למחוק קטורת מן הברייתא, דהא ילפינן מקרא דדווקא עיכולי עולה מהדרינן ולא עיכולי קטורת [דאינן שייכים במזבח החיצון]. או דצריך לגרוס עם בוא השמש, ולר' חנינא אתי שפיר, משום דמשלה האור שפיר הוי הקטרה, ולר' יוחנן דהקטרה הויא רק ברובו, צריך לומר דשאני הקטרה להתיר להקטרה לענין קליטה. וכתבו התוס', דאי משום לאחר תמיד של בן הערביים לא קשיא לן, משום דאיירי לאחר קמיצה או לאחר קידוש כלי דהוי כקרבן מתיריו קודם תמיד של בין הערביים, ודמו לאיברים ופדרים דהותרו לאחר התמיד. (5) איבעיא לן האם בעינן דווקא על עצים, או דסגי בעצים על גבם. [ובקומץ איבעיא מסברא, ובאימורין איבעיא מקרא, אי דרשינן על העצים, או דדרשינן לקרא על המזבח]. ועוד איבעיא לן אי מהני בצידי המערכה, והיינו דווקא למאן דאמר על בסמוך, האם אף הכא הוי בסמוך, או דהכא ילפינן מעל המזבח דהוי על ממש.

יג. (1) עשרון מעכב כדכתיב "מסלתה" ביתור ה'. וכן השמן מעכב, דכתיב "משמנה" ובמנחת נסכים כתיב "ככה" לעיכובא. וכן הקומץ מעכב, דכתיב תרי זימני "מלוא קומצו". והסולת והשמן מעכבים זה את זה, כדכתיב "מסלתה ומשמנה" וכן כתיב בעומר "מגרשה ומשמנה". וכן הקומץ והלבונה מעכבים זה את זה, דכתיב "על כל לבונה" וכתיב "את כל הלבונה". (2) בנויר מעכב שתי מיני חלות דידיה דהיינו חלות ורקיקין, וילפינן לה מדכתיב "כן יעשה". ובמצורע מעכב עץ ארו ואזוב ושני תולעת וציפורין, דכתיב "זאת תהיה תורת המצורע". וכתבו התוס' דהמים חיים הם בכלל הדם שהוא בכלל הציפורים (עיין צאן קדשים), וכן ההזאות מעכבות ותנא ושייר להו. ובקרבן תודה מעכב כל הד' מיני חלות דידיה (חלות רקיקין רבוכה וחמץ), וילפינן לה מדהוקש לנויר בקרא דעל זבח תודת שלמיו דלרבות שלמי נויר אתי. (3) בעינן לכל המינים ומעכבים זה את זה, וילפינן לה מדכתיב "ולקחתם" דבעינן לקיחה תמה. ולדעת ר' יהודה אף אגד מעכב, דילפינן קיחה קיחה מאגודת אזוב. ולדעת רבנן לא ילפינן מהתם ואין אגד מעכב, ונחלקו בה"ג ור"ת האם צריך ליטלם כולם בידו, או דסגי אפילו בזה אחר זה. וכולי עלמא מודו דלכתחילה בעינן אגד משום זה קלי ואגודהו. (4) שני שעירים מעכבים וכן הזאות שבין הבדים ועל הפרוכת וכו'. וילפינן לה מדכתיב חוקה. ובפר משיח והעלם דבר ושעירי עבודת כוכבים, מעכבים ההזאות של הפרוכת ועל מזבח הזהב, וילפינן לה מדכתיב בפר העלם דבר "ועשה לפר כאשר עשה לפר" וכיון דלגופיה לא איצטריך דהרי הכל מפורש בו, אתי לכפול הזאה כדי לעכב, ומדכתיב ביה "חטאת" ילפינן נמי לשערי עבודת כוכבים.

יד. (1) הזאות דפרה שעשאן שלא לשמן פסולות, משום דחטאת קריא רחמנא ובעינן לשמן. ואם לא כיוונן, מצינו סתירות בברייתא. ומסקינן, או דתליא בפלוגתא ר' יהודה ורבנן אי מאי דכתיב "אל נכח פני אוהל מועד" הוא בדווקא או לאו בדווקא [ותליא ב"אל פני הכפורת" דאיסור כניסה אי הוא בדווקא או לאו]. או דתליא באיזה רוח עמד, דאי עמד בין מזרח למערב, הזאותיו כשרות אפילו שלא כיוונם פתח אוהל מועד, ואי עמד בין צפון לדרום שלא כמצוותו הוא ופסולות. (2) הזאות דמצורע דעשאן שלא לשמן, לא עלו לו להתירו ככל שלא לשמה דלא עלה לבעלים. אבל עלה כדי להתיר שיירי השמן באכילת כהנים. ואם לא כיוונם כשרות, דהא לא כתיב "אל נכח". והזאות דחטאות הפנימיות שלא לשמן פסולות, דהא חטאת קריא רחמנא, וכן שאין מכוונות כשרות, דלא כתיב בהו "אל נכח". (3) לדעת רבנן מיד כשנכנס לבית קדשי הקדשים אפילו לא נכנס עד הארון, חייב מיתה. דהא כתיב "מבית לפרוכת אל פני הכפורת", וליכא למימר דמבית לפרוכת הוי רק במלקות, דאי הכי, סגי במאי דכתיב מלקות בקודש ומיתה באל פני הכפורת. ולדעת ר' יהודה, אם רק נכנס דינו במלקות, ורק אם נכנס עד הארון חייב מיתה, דאי נימא דאף בכניסה גרידא איכא מיתה, אמאי קתני נמי אל פני הכפורת. אמנם אם נכנס דרך משופש, והיינו דרך גגות ואפילו דרך הלול, או פרץ את החומה ולא נכנס מצד מזרח, או נכנס בצד מזרח אבל צידד עצמו באלכסון, או נכנס דרך הפרבר, אינו חייב. דהא כתיב "אל פני" והיינו דרך מזרח כדכתיב "אל פני הכפורת קדמה". [ורבנן סברו דלהכי אתי קרא יתירא "דאל פני", ולר' יהודה ילפינן לה מדכתיב "אל" אבל "פני" אתי למימר דדווקא התם איכא חיוב מיתה. (4) הנכנס להיכל לוקה, והיינו דכתיב "ואל יבא בכל עת אל הקודש" וקודש היינו היכל כדכתיב "והבדילה הפרוכת לכם בין הקודש ובין קדש הקדשים". וכתבו התוס' דלצורך עבודה שרי, והשתחוואה נמי צורך עבודה היא.